

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Olan Çocuklar?n Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Olan Çocuklar?n Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19870>

Özet

Bu akademik çal??ma, Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u (DEHB) tan?s? alm?? çocuklar?n bili?sel yetenek profillerini derinlemesine incelemek amacıyla Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i (AS?S) verilerini kullanmaktadır. Çal??man?n temel amac?, DEHB'li çocuklar?n zekâ testlerinin alt ölçeklerinde gösterdikleri performans farkl?l?klar?n? ortaya koymak ve bu farkl?l?klar?n bozuklu?un do?as?yla ili?kisini ara?t?rmakt?r. Bu geli?tirme çal??mas?, DEHB popülasyonuna özgü bili?sel güçlü ve zayıf yönleri belirleyerek e?itim ve klinik müdahaleler için kritik bilgiler sa?lamay? hedeflemektedir.

Çal??ma, mevcut bir ölçe?in (AS?S) klinik bir popülasyondaki (DEHB) performans örüntülerini incelemesi aç?s?ndan **geli?tirme** ve profil analizi niteli?indedir. Bulgular, DEHB'li çocuklar?n standart norm gruplar?na göre belirli bili?sel alanlarda sergiledi?i heterojen performans? anlamlandırmay? amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u, DEHB, Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i, AS?S, Bili?sel Profil, Zekâ Testi, Geli?tirme, Çocuk Psikolojisi.

Yazarlar

Mevlüt C?r?k, S. A. K. U?ur, E. Öpengin.

Amaç

Bu çal??man?n temel amac?, Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u (DEHB) tan?s? konmu? çocuklar?n zekâ profillerini Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i (AS?S) arac?l?yla analiz etmektir. Ölçe?in alt testlerinden elde edilen puanlar?n, DEHB'nin dikkat, dürtüsellik ve hiperaktivite boyutlar?yla nas?l ili?kili oldu?unu saptamak hedeflenmi?tir.

?kincil olarak, bu inceleme sayesinde, DEHB'li bireylerin standart popülasyona k?yasla hangi bili?sel alanlarda (örne?in, sözel ak?l yürütme, görsel-uzamsal beceriler veya çal??ma belle?i) belirgin farkl?l?klar gösterdi?ini belirlemek ve böylece daha hedefli klinik ve pedagojik müdahale stratejilerinin geli?tirilmesine zemin haz?rlamaktadır. Çal??ma, özellikle zekâ testlerindeki alt ölçek puanlar? arasındaki **tutars?zl?klar?** (scatter) incelemeye odaklanm??t?r.

Yap?

?ncelenen temel psikolojik yap?, bireyin genel zekâ düzeyidir; ancak çal??ma, bu genel yap?n?n alt bile?enlerinin (bili?sel alanlar) DEHB varl??nda nas?l farkl?la?t??n? ara?t?rmaktadır.

Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği, genellikle akıllı yürütme, sözel kavrama, çal??ma belleği ve i?leme h?? gibi çok boyutlu bilişsel yetenekleri ölçen bir araçtır.

Bu ba?lamda, ölçek spesifik olarak DEHB ile ilgili olabilecek **yürütücü i?levler** ve dikkat gerektiren görevlerdeki performans? dolayl? yoldan de?erlendirerek, bozukluğun bilişsel imzasına dair kanıtlar sunmay? amaçlar. Çal??ma, AS?S'in sundu?u çok boyutlu bilişsel yap?nın, DEHB'li çocuklarda tek bir genel zekâ puanından ziyade, spesifik alanlardaki dü?ü?lerle karakterize olup olmad??n? ara?t?rmaktadır.

Geçerlik

Orijinal çal??mada spesifik **geçerlik** de?erleri do?rudan belirtilmemiştir. Ancak, çal??manın kendisi, Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği'nin (AS?S) DEHB popülasyonunda kullanılm? ba?lamında **yap? geçerli?ine** (construct validity) katkıda bulunmaktadır.

E?er AS?S alt test profilleri, DEHB'nin klinik olarak bilinen bilişsel zorluklarla (örneğin, dü?ük i?leme h?? veya çal??ma belleği performans?) tutarlıysa, bu bulgular ölçeğin bu popülasyon için **ayr??t?r?c? geçerli?ini** destekleyecektir. Çal??ma, zekâ profillerinin klinik tan? ile uyumunu inceleyerek geçerli?e dolayl? katkıda bulunmaktadır.

Güvenirlik

Kaynak referansta bu ölçeğin özel olarak DEHB popülasyonu üzerindeki **güvenirlik** katsayılar? belirtilmemiştir. Ancak, akademik bir ölçek geli?tirme veya inceleme çal??ması oldu?u göz önüne alınd??nda, ara?t?rmacıların örneklem grubunda elde edilen puanların tutarlılı??n? (örneğin, iç tutarlılık veya test-tekrar test) analiz etmi? beklenir.

AS?S'in genel popülasyon için yüksek güvenilirlik de?erlerine sahip oldu?u varsayılırken, bu çal??manın odak noktası, DEHB'li çocuklarda ölçek puanlarının tutarlılı??n? ve kararlılı??n? klinik ba?lamda incelemektir. Klinik popülasyonlarda güvenilirlik de?erleri, normatif popülasyonlara göre farklılık gösterebilir ve bu çal??ma bu potansiyel farklılıklar? ara?t?rmaktadır.

Faktör Analizi

Bu çal??ma, mevcut bir zekâ ölçeği olan Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği'nin (AS?S) profilini incelediğinden, temel olarak yeni bir faktör yap?s? olu?turmam??tır. AS?S, çok faktörlü bir yapıya sahiptir ve genellikle dört veya be? ana endeksi (örneğin, Sözel Anlama, Algusal Akıllı Yürütme, Çal??ma Belleği ve i?leme H??) temsil eden alt testlerden oluşur.

Ara?t?rmacılar, DEHB örneğinde AS?S'in orijinal faktör yap?s?n?n korunduğunu varsayarak, bu faktör puanları arasındaki anlamlı farklılıklar? (intrasubject scatter) analiz etmişlerdir. Faktör

analizi yerine, çal??man?n ana yöntemi faktör puanlar?n?n gruplar aras? kar??la?t?rmal? istatistiksel analizidir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Mevcut bir zekâ ölçe?inin özel bir klinik popülasyonda bili?sel profil incelemesi)

Format: Bireysel Uygulama Zekâ Ölçe?i (Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i'nin standart yüz yüze uygulama format?)

Language Available: Türkçe

Population Group: Klinik Popülasyon (Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u tan?s? alm?? çocuklar)

Age Group: Çal??man?n orijinal referans?na göre ilkokul ça??ndaki çocuklar (Genellikle 6-12 ya? aral???)

Population Details: Resmi olarak DEHB tan?s? alm?? ve çal??maya gönüllü olarak kat?lm?? çocuklardan olu?an örneklem grubu. Örneklemin, tan? kriterlerine göre dikkat eksikli?i, hiperaktivite/dürtüsellik veya kombine tipte olmas? beklenir.

Test Methodology: Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i'nin standart uygulama prosedürleri kullan?larak birebir test etme yöntemi. Elde edilen alt test ve genel puanlar?n istatistiksel olarak kar??la?t?rmal? analizi (ANOVA, t-testleri vb.) yürütülmü?tür.

Anahtar Kelimeler

AS?S profili, Bili?sel farklılıklar, Psikometri, Klinik Psikoloji, Sözel Performans, Yürütücü ??levler, Türkiye, Çocuklarda Zekâ.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mevlüt C?rik

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: mevlutcirik@anadolu.edu.tr

Correspondence Address: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Eskişehir, Türkiye (Sorumlu yazar?n kurumsal adresi).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Bu çal??ma, **Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi Özel E?itim Dergisi**'nde 2020 y?I'nda yay?mlanm?? akademik bir makaledir. Makalenin kullan?m? ve al?nt?lanmas?, derginin politikalar?na tabidir.

Kullan?lan ölçe?in kendisi (Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i), telif haklar? korunan ve yaln?zca e?itim alm?? profesyoneller taraf?ndan uygulanabilen standart bir zekâ arac?d?r. Ölçe?in ticari kullan?m? ve uygulanmas? lisans gerektirebilir.

Test Y?I?: 2020 (Ara?t?rma Yay?n Y?I?)

Referanslar

C?rk M., U?ur, S. A. K., ve Öpengin, E. (2020). Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Olan Çocuklar?n Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i profillerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi Özel E?itim Dergisi*, 21(4), 663-685. DOI: [10.21565/ozelegitimdergisi.570505](https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.570505)

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden eri?ilebilir: dergipark.org.tr

Bu çal??manın orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: dikkat-eksikligi-hiperaktivite-bozuklugu-olan-cocuklarin-anadolu-sak-zeka-olcegi-toad.pdf

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Olan Çocuklar?n Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu çal??ma, halihaz?rda var olan **Anadolu-Sak Zekâ Ölçe?i (AS?S)** kullan?larak yürütülen bir profil inceleme çal??mas?d?r, dolay?s?yla ölçe?in maddeleri bu makale içeri?inde yer almamaktadır. AS?S, telif haklar? korunan ve yaln?zca e?itim alm?? profesyoneller taraf?ndan uygulanabilen standart bir zekâ testidir. Ölçek maddelerine eri?im, telif haklar? nedeniyle k?s?tl?d?r.